

Arvoisa ICN:n puheenjohtaja, arvoiset kutsuvieraat, arvoiset sairaanhoitajat, hyvät naiset ja herrat

Tervetuloa vuoden 2018 Sairaanhoitajapäiville!

Tämän vuoden teemamme on Hoitoa turvallisesti – osaava sairaanhoitaja on sijoitus tulevaisuuteen.

Oman osaamisen päivittämisen merkitys korostuu koko ajan entistä enemmän. Tutkimustiedon määrän on sanottu kasvavan vuosittain 8 - 9 prosenttia ja kaksinkertaistuvan noin yhdeksän vuoden välein. Tutkitun tiedon nopean päivittymisen ohella osaamista haastavat myös toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset kuten digitalisaatio, hoitoaikojen lyheneminen ja hoidon siirtyminen enenevästi pois sairaalan seinien sisältä. Potilaan ja ammattilaisen roolien muutos, väestön ikääntyminen, pitkäaikaissairauksien lisääntyminen sekä näyttöön perustuvat yhtenäiset käytännöt edellyttävät myös mahdollisuutta osaamisen päivittämiseen.

Sairaanhoitajapäivät ovat hoitotyön suurin tapahtuma, joka tarjoaa sairaanhoitajille laajan kattauksen tietoa oman osaamisen päivittämiseen. Päivät eivät kuitenkaan tarjoa pelkästään uutta tietoa, päivien merkitys myös oman ammattikunnan kollegiaalisuuden nostattajana on merkittävä. Sairaanhoitajina olemme myös osa kansainvälistä ammattikuntaa. Meillä oli ilo saada Sairaanhoitajapäiville Kansainvälisen sairaanhoitajaliiton ICN:n puheenjohtajan Annette Kennedy tuomaan meille terveiset maailmalta.

Teimme Sairaanhoitajaliitossa viime vuonna strategian päivitystyötä. Visiomme on, että sairaanhoitajat ovat korkeasti koulutettuja ja heidän asiantuntijuuttaan hyödynnetään sosiaali- ja terveydenhuollon muuttuvissa toimintaympäristöissä.

Sairaanhoitajaliiton missiona on edistää sairaanhoitajien näyttöön perustuvaa osaamista sekä asiakkaiden inhimillistä ja eettistä

kohtaamista. Haluamme tukea eri rooleissa toimivien sairaanhoitajien asemaa tulevaisuuden sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Arvot, jotka ohjaavat toimintaamme ovat: asiantuntijuus, ihmislähtöisyys, eettisyys, yhteisöllisyys ja rohkeus.

Strategian ensimmäinen päämäärämme on tukea laadukasta ja ammattitaitoista hoitotyötä sekä sen johtamista

Tuemme väestön hyvinvointia edistämällä sairaanhoitajien ja hoitotyön johtajien näyttöön perustuvaa toimintaa. Edistämme sairaanhoitajien kliinisen hoitotyön uramallin käyttöönottoa, asiantuntijasairaanhoitajien nimikkeiden yhdenmukaistamista, tutkintoon johtavien erikostumiskoulutusten rekisteröimistä sekä hoitotyön johtajien merkityksen tunnistamista. Kannustamme sairaanhoitajia sähköisten terveyspalveluiden käyttämisessä ja kehittämisessä.

Näyttöön perustuvan toiminnan osalta toteutimme viime vuoden lopulla kyselyn sairaanhoitajille ja hoitotyön johtajille ja asiantuntijoille yhdessä Hoitotyön tutkimussäätiön kanssa. Kysely paljasti, että kaikissa hoitopaikoissa hoitotyö ei perustu viimeisimpiin tutkimuksiin ja suosituksiin. Huolimatta siitä, että hoitotyön edustajat haluavat hoitaa potilaita parhaaseen tietoon perustuen, organisaatioiden resurssit ja käytännöt eivät sitä vielä mahdollista.

Vaikka terveydenhuoltolaki velvoittaa, että potilaan saaman hoidon tulee perustua luotettavaksi arvioituun tutkimustietoon, vain 63 % sosiaali- ja terveydenhuollossa toimivista hoitotyön johtajista ja asiantuntijoista ilmoitti sen olevan organisaationsa strateginen tavoite. Kyselyyn vastanneista sairaanhoitajista yli puolet oli sitä mieltä, etteivät hoitokäytännöt perustu tutkimustietoon eivätkä viimeisimpiin hoitosuosituksiin.

Potilaan saaman hoidon laatu ja turvallisuus voivat vaihdella hoitavasta henkilöstä ja hoitopaikasta riippuen. Edellisessä hoitopaikassa tehty hyvä hoito voi vesittyä seuraavan hoitopaikan vanhentuneiden hoitokäytäntöjen vuoksi. Vanhentunut hoitokäytäntö voi aiheuttaa

potilaalle esimerkiksi painehaavan, jonka seurauksena potilaalle aiheutuu tarpeetonta kärsimystä ja yhteiskunnalle tuhansien eurojen lisäkustannuksia.

Kyselyyn osallistuneista hoitotyön johtajista ja asiantuntijoista puolet vastasi, ettei heillä ole käytössä tarvittavaa tutkimustietoa, eikä aikaa sitoutua hoitotyön kehittämiseen tutkimustietoon perustuvaksi.

Vaikka lähes kaikki johtajat ja asiantuntijat näkivät organisaatioiden sisäisen koulutuksen tärkeänä, yli puolet sairaanhoitajista kertoi, ettei heille ole järjestetty koulutusta tutkimustiedon käytöstä.

Hoitotyöntekijöiden toiminnalla on suuri merkitys potilaiden hoidon tuloksiin ja laatuun.

Viestimme on, että näyttöön perustuva toiminta tulee varmistaa koulutuksella. Asiaa ei kuitenkaan saa jättää hoitajien vastuulle, vaan organisaatioiden tulee varmistaa osaaminen tarjoamalla koulutusta ja muut riittävät resurssit.

Sairaanhoitajien laajavastuisten työnkuvien edistäminen on ollut ja on yhä edelleen vahvasti Sairaanhoitajaliiton agendalla. Järjestimme marraskuussa aiheesta seminaarin, jossa aiheet käsiteltiin laajasti useiden kansallisten ja kansainvälisten asiantuntijoiden voimin. Kansainvälisen viestin toi seminaariin Isosta-Britanniasta Melanie Rogers, joka on kansainvälisen sairaanhoitajaliiton Advanced Practice Nursing -verkoston puheenjohtaja.

Työnkuvien kehittämisessä tohtori Rogers painotti kolmea asiaa, jotka olivat sääntely/rekisteröiminen, koulutus ja lääkkeenmääräämisoikeus.

Sääntelyn/rekisteröimisen puute on pulma Isossa-Britanniassa. Jos pätevyyttä ei rekisteröidä, periaatteessa kuka tahansa voi väittää olevansa Nurse Practitioner.

Koulutuksessa ja työnkuvassa avainsisältö on laajavastuinen kliininen osaaminen – maisteritasosta huolimatta koulutus ei saa olla liian teoreettista, vaan vankka kliininen osaaminen on perusta. Sen lisäksi

koulutuksen tulee antaa lisäosaamista kouluttamiseen, johtamiseen ja tutkimustyöhön.

Laajavastuinen työnkuva edellyttää myös oikeutta lääkkeenmääräämiseen, muuten sitä on vaikea toteuttaa. Jos lääkelista on liian niukka, käy herkästi niin, ettei oikeutta hyödynnetä, jolloin sairaanhoitaja joutuu usein lääkityksen osalta joka tapauksessa kääntymään lääkärin puoleen eikä kokonaisvaltainen hoito onnistu.

Olemme Sairaanhoitajaliitossa tehneet runsaasti vaikuttamistyötä edistääksemme sairaanhoitajien rajattua lääkkeenmääräämisoikeutta. Viimeksi tällä viikolla kommentoimme lausunnoilla ollutta lakiesitystä.

Viestimme on, että sote-uudistus tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden kehittää rohkeasti uudenlaista, tarkoituksenmukaista työnjakoa ja tehtävänkuvia. Lainsäädäntömme mahdollistaa tarkoituksenmukaisen työnjaon kehittämisen terveydenhuollon ammattihenkilöiden välillä. Kehittämisen tulee kuitenkin olla hallittua potilasturvallisuuden ja terveydenhuollon ammattilaisten oikeusturvan varmistamiseksi; tulee varmistaa riittävä täydennyskoulutus, mahdollisuus konsultoida muita ammattilaisia sekä palkkaus tehtävän vaativuuden mukaan.

Olemme olleet mukana Potilastietojärjestelmät sairaanhoitajan työvälineenä -tutkimuksessa, joka toteutettiin Sairaanhoitajaliiton, Tehyn, THL:n, Itä-Suomen yliopiston, Laurea-ammattikorkeakoulun ja Aalto-yliopiston toimesta. Sairaanhoitajien osalta kysely tehtiin nyt ensimmäistä kertaa.

Tutkimus paljasti, että potilastietojärjestelmissä on kriittisiä kehittämistarpeita. Tietojärjestelmät tukevat sairaanhoitajien mielestä yhteistyötä ja tiedonvaihtoa oman organisaation sisällä, mutta huonosti eri organisaatioiden välillä tai sairaanhoitajien ja potilaiden välillä.

Keskeisiksi potilastietojärjestelmien ongelmiksi sairaanhoitajat tunnistavat paitsi järjestelmien hitauden ja käyttökatkokset, myös lääkityslistan puutteet ja välttämättömyyden kirjata sama asia moneen paikkaan. Pulmallista on myös, etteivät järjestelmät auta estämään

virheitä eivätkä mahdollista automaattista hoitotyön yhteenvedon koostamista.

Viestimme on, että tulevissa sote-rakenteissa palveluiden integrointi ja potilaiden toimivat hoito- ja palvelukokonaisuudet edellyttävät yhteen toimivia ja yhteisiä tietojärjestelmiä. On ensiarvoisen tärkeää, että potilastietojärjestelmät mahdollistavat saumattoman tiedonkulun. Tehty tutkimus antaa välttämätöntä käyttäjien kokemustietoa kehittämistyöhön. Tutkimuksen tuloksia esitellään tarkemmin tänään salissa 6 loppuiltapäivästä.

Strategiamme toinen painopistealue on rohkea yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Haluamme avata keskusteluja ja ottaa kantaa sairaanhoitajiin, hoitotyöhön ja hoitotyön johtamiseen liittyvissä asioissa. Tavoittemme on myös nostaa Sairaanhoitajaliiton työ aktiivisesti esiin eri medioissa.

Sairaanhoitajien äänen kuuluviin nostamiseksi teemme aktiivisesti kyselyitä jäsenistöllemme. Loppu vuodesta sairaanhoitajille suunnattu kyselymme paljasti, että työmäärä ja henkilöstön riittämättömyys kuormittavat eniten sairaanhoitajia. Kyselyyn vastanneista vain 10 prosenttia oli sitä mieltä, että he ehtivät tekemään työnsä laadukkaasti ja turvallisesti työajalla.

Kolme neljästä potilastyötä tekevstä sairaanhoitajasta kertoi tekevänsä vähintään muutaman kerran kuukaudessa töitä, joiden katsotaan kuuluvan lääkärille. Noin kolmasosa teki lääkärin töitä viikoittain ja viidennes päivittäin. Lääkäreille kuuluvia töitä ovat mm. lähetteet, lääkelistojen päivittäminen ja laboratoriotulosten tulkinta.

Lääkärin töiden lisäksi yli puolet kertoi tekevänsä viikoittain laitoshuoltajan tehtäviä, joista vastaajat mainitsivat muun muassa siivoamisen, pyykkien pesemisen ja roskien viennin. Osa vastaajista kertoi tekevänsä ylipäättään hoitoalalle kuuluvia tehtäviä, kuten esimerkiksi lumenluontia ja postitusta. Suurin osa vastaajista kertoi tekevänsä myös osastosihteerille kuuluvia tehtäviä säännöllisesti.

Viestimme on, että olemme vaarallisella ja kestäättömällä tiellä, kun sairaanhoitajat tekevät väärää töitä. Se on kaikki pois varsinaisesta potilastyöstä. Lisäksi se, kenen työpanosta käytetään mihinkin tehtävään, on merkittävä taloudellinen kysymys.

Kyselyyn vastanneet sairaanhoitajat tuntevat olevansa laajasti arvostettuja ammatissaan. Potilastyössä olevat hoitajat kokevat, että heidän työtään arvostavat potilaat, potilaan läheiset, lääkärit ja muut ammattiryhmät heidän työyhteisössään. On hienoa, että suurin osa sairaanhoitajista tuntee myös ylpeyttä ammatistaan ja on tyytyväisiä työhönsä.

Laajasta arvostuksesta ja ammattilylpeydestä huolimatta vain vajaa viidennes kokee, että palkka vastaa heidän osaamistaan ja 14 prosenttia vastaajista harkitsee parhaillaan alanvaihtoa.

Työssä jaksamista auttoivat muun muassa kutsumus hoitoalaa kohtaan, työyhteisön hyvä henki ja mahdollisuus vaikuttaa työtehtäviin ja -vuorosuunnitteluun.

Olemme perustaneet Sairaanhoitajaliittoon yhteiskunnallisen vaikuttamisen työryhmän, joka toimii sote-uudistuksen valmistelun ajan. Työryhmä suunnittelee toimintatapoja ja keinoja, miten Sairaanhoitajaliitto ja sen 16 alueyhdistystä voivat aktiivisesti vaikuttaa sote-uudistukseen ja siihen liittyvään päätöksentekoon, huomioiden myös Tehyn kanssa tehtävä yhteistyö.

Työryhmän toiminnan tavoitteena on saattaa Sairaanhoitajaliiton tekemät linjaukset osaksi sote-uudistuksen tietopohjaa ja valmistelijoiden tietoon niin, että Sairaanhoitajaliitolla on mahdollisuus vaikuttaa proaktiivisesti jo strategioiden suunnittelu- ja kirjoittamisvaiheessa.

Toukokuussa juhlittavan sairaanhoitajan päivän kunniaksi haastoimme viime vuonna kansanedustajat tutustumaan sairaanhoitajien työhön. Olemme päättäneet jatkaa samalla teemaalla myös tänä vuonna.

Hyvän ja eettisen potilashoidon puolesta puhuminen on tärkeä osa liiton toimintaa. Tänä vuonna olemme nostaneet Sairaanhoitajapäivien paneelikeskustelun aiheeksi hoitotyössä esiintyvän epäeettisen toiminnan. Haluamme tukea sairaanhoitajia toimimaan eettisesti ja löytämään keinoja tilanteisiin puuttumiseen.

Strategiamme kolmas painopiste on sairaanhoitajien yhteisöllisen verkoston rakentaminen

On tärkeää, että jo opiskeluiden alkuvaiheessa opiskelijat saavat kokemuksen sairaanhoitajien yhteisöllisen verkoston tuesta. Tämän vuoksi panostamme tänä vuonna opiskelijoihin. Haluamme toiminnallamme tavoittaa myös työssäkäyvät sairaanhoitajat, hoitotyön johtajat sekä eläkeläiset. Tiivistämme yhteistyötä eri erikoisalajärjestöjen kanssa.

Otamme käyttöön uusia palveluita ja toimintatapoja jäsenten tavoittamiseksi. Tästä esimerkkinä jäsenille ilmaiset webinaarit. Uusimpina jäsenetuina ovat kansalliset ja kansainväliset opintomatkat ja erittäin iloisena voin todeta, että Tutkiva Hoitotyö lehti tarjotaan tästä eteenpäin Sairaanhoitajaliiton jäsenetuna. Lehti ilmestyy jatkossa digitaalisesti ja on jäsenten luettavissa ilman erillistä maksua.

Tavoittemme on, että sairaanhoitajien yhteisöllisessä verkostossa pidetään huolta asiantuntevasta ammatista sekä hyvinvoinnista työpaikoilla. Yhteisömme jäsenet ovat aktiivisia ja kehittävät hoitotyötä, jolloin myös potilaat saavat parempaa hoitoa. Samalla sairaanhoitajan ammatti-identiteetti vahvistuu sekä työhyvinvointi lisääntyy. Mitä enemmän yhteisössämme on jäseniä, sitä paremmin tavoittemme toteutuu. Hienoa, että olet mukana, kutsu myös kollegasi mukaan!

Antoisia päiviä!